

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
al Republicii Moldova
Biblioteca Națională pentru Copii
„Ion Creangă”

SCRIITORII MOLDOVEI – COPILOR

BACA DELEANU

Traducătoarea, publicista Baca Deleanu (numele adevărat Leiba Cligman) s-a născut la 12 mai 1921 în Vadul Rașcov, Soroca, în familia farmacistului Peisah și Fira (Esther) Rivilis. În copilărie a trăit cu familia în Soroca, unde face primele studii la Liceul de fete din Soroca.

Odată cu începerea celui de-al Doilea Război Mondial, a fost deportată împreună cu părinții și sora mai mică, Țilia, în ghetoul Olgopol din Transnistria, unde părinții ei au fost executați. După eliberarea din 1944, s-a întors la Soroca, în același an s-a căsătorit cu poetul Liviu Deleanu.

Absolveste Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Filologie. După terminarea studiilor, în 1951, lucrează redactor literar la Televiziunea Moldovei și la Editura „Lumina”.

Publică primele schițe, recenzii și articole în presa timpului: „Femeia Moldovei”, „Cultura”, „Nistru”, „Tinerimea Moldovei”, „Literatura și arta” etc.

Editează volumele de proză memorialistică *Carte pentru și despre tine* (1983), *Drumeția noastră* (1992) etc. Îngrijește mai multe volume antologice de poezie. Autoare a numeroase cărți pentru copii și tineret, amintiri, critici literare.

Baca Deleanu a tins mereu să popularizeze printre copii opere de valoare din literatura universală. A fost angajată preponderent în traduceri de lucrări de ficțiune (în principal pentru copii) din italiană, germană, franceză și rusă în limba română.

A tradus mai mult de 40 de cărți și 13 de piese de teatru. Printre cele mai reușite traduceri sunt: *Șvip și Svap* de Inge Maria Grimm, *Povești pe timp de furtună* de Gina Ruck Pauquet, *Povestiri din Roma* de Alberto Moravia, *Cristinica-rândunica* de Fred Rodrian, *Spărgătorul de nuci* de E. T. A. Hoffmann, *Manșon, Jumaghiată și Barbă de Mușchi* de Eno Raud, *Povești rusești* de Lev Tolstoi, *Trei pe-o insulă* de Vitalii Gubarev etc.

A selectat și pregătit pentru publicare aproximativ treizeci de colecții din patrimoniul literar al soțului, poetului Liviu Deleanu.

Este membră a Uniunii Scriitorilor din Moldova.

În 2002, pentru traducerea în limba română a cărții „Aventurile lui Cepollino” (de autorul italian-Giani Rodari), i s-a acordat Diploma de Onoare a Consiliului Internațional al Literaturii pentru Copii și Tineret IBBY de la UNESCO.

S-a stins din viață la 5 octombrie 2005 și a fost înmormântată la Chișinău.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Carte pentru tine și despre tine / Baca Deleanu. – Chișinău: Literatura artistică, 1983. — 112 c.

Drumeția noastră: evocări / Baca Deleanu; prez. graf.: M. Bacinschi. – Chișinău: Hyperion, 1992. – 176 .

Grimm, Inge Maria. Șvip și Șvap la Marea Piticilor / Inge Maria Grimm; trad.: Baca Deleanu; il.: Volf Bulba. – Chișinău: Literatura artistică, 1983. — 144 p.

Gubarev, Vitalii. Trei pe-o insulă: povestiri-basme / Vitalii Gubarev; trad.: Baca Deleanu. – Chișinău: Literatura artistică, 1985. — 318 p.

Hoffmann, E. T. A. Spărgătorul de Nuci și Regele Șoarecilor / E. T. A. Hoffmann; trad.: Baca Deleanu; pict.: M. Andruhina. – Chișinău: Causa Mundi, 2005. – 80 p.: il.

Mrelașvili, Lado. Ștregarii din Ikalto: Povestire / Lado Mrelașvili; trad.: Baca Deleanu. – Chișinău: Lumina, 1974. — 228 p.

Odoievski, Vladimir. Moș Gerilă: poveste / Vladimir Odoievski; trad.: Baca Deleanu. – Chișinău: Literatura artistică, 1977. – 74 p.

Raud, Eno. Manșon, Jumaghiată și Barbă de Mușchi / Eno Raud; trad.: Baca Deleanu. – Chișinău: Literatura artistică, 1985. — 197 p.

Rodari, Gianni. Aventurile lui Ceapolino / Gianni Rodari; trad: Baca Deleanu; pict.: I. Simac. – Chișinău: Prut Internațional, 2000. – 160 p.: il.

Șikula, Vincent. O vacanță cu moș Rafael / Vincent Șikula; trad.: Baca Deleanu. – Chișinău: Lumina, 1970. — 119 p.

Referințe critice

Corbu, Haralambie. [Baca Deleanu] // Corbu, Haralambie. Fața ascunsă a cuvântului: studii și eseuri literare / Haralambie Corbu. – Chișinău: Cartea Moldovei, 2007. – P. 424.

Deleanu, Baca // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia (1812-2010) / coord.: Valeriu Nazar. – Chișinău: Prut Internațional, 2010. – P. 206-207.

Deleanu, Baca [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://r.allmixo.com/detail37150488.html>

Deleanu, Baca. „El era genul de bărbat veșnic îndrăgostit”: [interviu cu Baca Deleanu, soția poetului Liviu Deleanu] // Roibu, Nicolae. Cei care au fost...: dialoguri literare și memorialistice / Nicolae Roibu. – Chișinău: Prometeu, 1999. – P. 44-47.

Movilă, Boris. Deleanu Baca // Movilă, Boris. Femei din Moldova: enciclopedie / Boris Movilă. – Chișinău: Museum, 2000. – P. 34.

S-au împlinit 100 de ani de la nașterea scriitoarei și traducătoarei Baca Deleanu [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://www.moldpres.md/news>

Șveț, Natalia-Maria. Baca Deleanu / Natalia-Maria Șveț // Calendar Național 2021 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Chișinău, 2020. – P. 203.

Vadul-Rașcov: [Baca Deleanu] // Localitățile Republicii Moldova: itinerar documentar-publicistic / aut.: Liviu Belâi [et al.]. – Chișinău: Fundația „Draghiștea”, 2016. – P. 529.

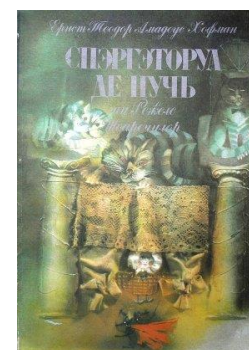
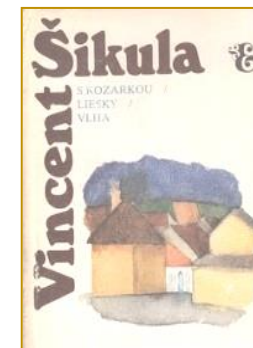
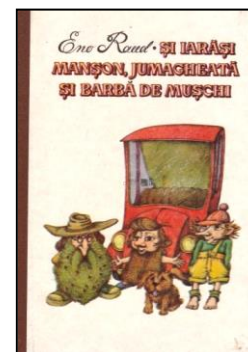
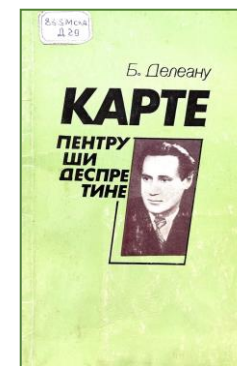
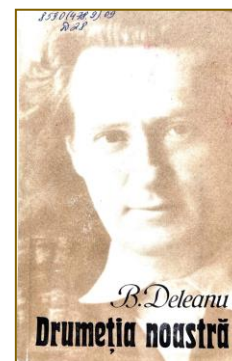
Бака Петровна Деляну – молдавская писательница и переводчик художественной литературы [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://amp.google-info.org/6279899/1/delyanu-baka-petrovna.html>

Referințe

Ea a simțit subtil toate nuanțele limbajului, nu putea suporta neglijența nici în vorbe, nici în scris. Mulți au preluat această operă literară a traducerii, dar au făcut-o cu stângăcie, ca niște artizani. Baca Deleanu a fost un virtuoz al traducerii literare.

Nicolae Rusu

*Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Eugenia Bejan*